

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10.— K. pol leta 5.— " četrt leta 2-50 " posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 " . . . trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 22. septembra 1916.

Kdor prejme draginjsko doklado, naj najprej stori svojo stanovsko dolžnost ter poravna, oziroma obnovi naročnino na naš list!

Proti tretjemu milijonu.

Kdor piše seje, bo tudi pičlo žel; in kdor seje v obilnosti, bo tudi žel v obilnosti. II. Kor. 9, 6.

Izkaz o delu slovenskega učiteljstva v dobi vojne za »Rdeči križ«, za druge vojnopomožne svrhe in za vojna posojila, ki ga prijavljamo v današnjem listu, govori, da smo že daleč prekoračili drugi milijon in da se bližamo, kakortudi smo obloženi z vsemi križi in težavami tega strašno žalostnega in bednega življenja, z radodarnimi rokami tretjemu milijonu! In če smemo govoriti v priliki in podobi, rečemo, da bo kmalu zavojevana tudi ta trdnjava, kakor se je to morda zdelo nemogoče, ko so takoj ob izbruhu vojne naše napred. učiteljske organizacije na naš poziv položile prve svoj prvi tisočak na žrtvenik domovine in dale vse svoje članstvo na brezpogojno razpolago »Rdečemu križu«! — Ponosni smo na to, da je delo, ki smo ga mi izprožili, rodilo tako veličasten sad! Kakor vihra gre naše navdušenje naprej, neprestano žrtvuje, s pritrjevanjem od lačnih ust z vseobvladajočim zgledom vabeče in čudeže ustvarjajoče — da, gre naprej in naprej, dokler ne pride do tiste ga srečnega konca, ki nam blesti v našem hrepenenju in pričakovanju! Kakor govori beseda:

Vse, karkoli hočete, da store ljudje vam, storite tudi vi njim! (Mat. 7, 12).

To je naše domovinsko delo doma! Če pomnožimo milijone kron z vinarji, pa še ne dobimo milijonov solz in znojnih kapelj in zdihov in upov, ki so spremeljevalci temu našemu delu: saj smo kon-

čno tudi mi ljudje z dušami in telesi! In tudi naši možje, sinovi, bratje, tovariši so na bojnem polju. In koliko jih nikoli več ne bo nazaj! Šli so, kamor jim je velel domovine ukaz, zdravje in življenje v njih, pa so padli do črne zemlje globlji! Žalost leži na naših srcih, in domovina joka nad izgubami, saj so bili oni sejanci semen domoljubja, požrtvovalnosti, poguma in junaštva — sami junaki v svojih civilnih službah, saj so zmagovali vso pezo beraštva in vsa bremena odgovornosti s pravim heroizmom! Kdor ne verjame, naj se odpove samo za eno leto svojemu sijaju in svoji mogočnosti, pa naj stopi z golim svojim življenjem sem dol v nižino naših eksistenc in videl bo, kaj se pravi živeti! Nikoli in nikogar nismo slepili z besedami in obljubami; pošteno smo delali in živeli, kakor je veličastna smrt naših junakov — naj-mogočnejši zgled dejanske domovinske ljubezni! Kakor govori beseda:

Veliko bolje je ne obetati, kakor po obljubi obljubljenega ne dati! (Pridig. 5, 4).

Temelj našemu delu je dolžnost, netivo pa mu je zavest, da delamo dobro zaradi dobrega. Iz dolžnosti in zavesti se je rodila naša borba za vsakdanji kruh. Črv se brani, pa bi se ne branil človek, četudi je učitelj?! Nekoč smo svoj stan prispodabljali sveči, ki uničuje sebe, da sveti drugim. To velja še današnji dan! Ali smo bili plačani s kruhom, s pohvalno besedo? Najgrša poteza v značaju socialno neizobraženega človeka je ta, da ne vidi in neče videti tega, kar je na bližniku in v njegovih delih dobrega, lepega, plemenitega, nego da s posebno slastjo išče le njegove slabosti, jih dviga na beli dan in na uradne akte, razprede njih pege v dolžino in širino, graja, obsoja, kaznuje, dokler vse dobrote popolnoma ne otemni, ne ubije v prizadetem vse tvoje sile, volje, energije in vere v pravičnost! Tisočkrat manj gorja bi bilo na svetu, ko bi videl vsak v človeku brata, stvarno presojal njegova dejanja, slabosti vzporejal dobrotam, te poveljeval in kazal nanje, veseleč se plemenitosti in s srcem izrekajoč sodbo. Kakor govori beseda:

Jaz pa vam povem, da bo vsak, ki se jezi nad svojim bratom, kriv sodbe! (Mat. 5, 22).

Ako smo delali dobro zaradi dobrega in ako je naš trdni sklep, takisto delati tudi v bodočih časih — ali smo opravičeni, da zahtevamo povračila za storjena dela ali vsaj obresti od tega, kar smo ustvarili s težkim trudom, ko nam je preinogokrat tisoč zaprek ležalo na poti in ko so nam — polena metali pod noge? Mi nečemo ničesar, kar ni utemeljenega v zakonu in v človeškem čustvovanju! Vse naše delo je vedno stremilo za tem, da zagotovimo našemu šolstvu svobodni razvoj, a svojemu stanu ugled, spoštovanje in človeka dostojno eksistenco! Potemtakem ne zahtevamo nič slabega, nič nemogočnega in nič takega, česar bi ne mogli zagovarjati in kar bi bilo vredno graje, obsodbe in kazni! Dobro delo samo zahteva po svoji plemeniti tendenci, da ga uvažujemo, spoštujemo in mu ne podtikamo zlosti, škodljivosti in nekorektnosti, ki jih absolutno nima! Tako je bilo vedno in tako je tudi sedaj, ko daje slovensko napredno učiteljstvo v polni meri cesarju, kar je cesarjevega! Mi hočemo samo pravičnosti in objektivnosti, ničesar drugega! Ako je bilo prej in je tudi sedaj drugače — eno upanje nas toči: bodočnost nam bo pravičnejša! Ta vera je rojena v našem delu, zato ni slepilo in omama. Onim pa, ki nas hočejo razumeti, govori beseda:

Ne delajte nič krivičnega v sodbi, pri vatlu in tehtnici in meri! (III. Moz. 19, 35).

Vojna.

PROSLAVA CESARJEVEGA ROJSTNEGA DNE V GLAVNEM STANU.

Posebno slovesno se je praznoval cesarjev rojstni dan v našem glavnem stanu. Ob 9. uri zjutraj je bila vojaška masa, ki so se je udeležili vrhovni poveljniki nadvojvoda Friderik, načelnik generalnega štaba, generalni polkovnik baron Conrad-Hötzendorf, nemški častniki, ki so dodeljeni vrhovnemu poveljništvu, drugi visoki častniki in zastopniki civilnih in vojaških uradov. Ob 2. popoldne je bila slavnostna pojedina, ki jo je posebno povzdigovala navzočnost nemškega cesarja Viljema. Napitnico cesarju je govoril nadvojvoda Friderik in jo zaključil s trikratnim klicem »Hoch!« cesarju. Nemški cesar je po pojedini šel v grajski park, kjer je nagovoril več oseb. Po triurnem bivanju v nastanišču glavnega stana je cesar Viljem odpotoval, navdušeno pozdravljen po prebivalstvu.

ČRNOVOJNŠKA DOLŽNOST NA NEMŠKEM.

Oficijozno razglašajo, da nemška vlada sploh ne misli na podaljšanje črnovojniške dolžnosti, nego da je odpustila tudi že vpoklicane starejše letnike.

NEMŠKI VISOKOŠOLCI V VOJNI.

Vseučilišča v Nemčiji so poslala v vojno kakih 45.000 visokošolcev. Pred vojno je bilo na 22 vseučiliščih 53.000 visokošolcev, ki so bili nemški državljani, zdaj jih pa je 11.500, vstevši tudi ženske.

ITALIJANSKI KLERIKI POD ZASTAVO.

Profesor dr. M. Claar, ki je bil v Rimu poročevalec raznih klerikalnih listov, piše v »Zeitschrift für Politik«, da je 18.000 mož iz mlajše duhovščine sledilo klicu pod zastave in 2800 se jih je oglašilo prostovoljno za službo z orožjem.

AVSTRIJSKA POSLANSKA ZBORNICA,

ki ne zbora, odkar se je vnela vojna, je v tem času izgubila 35 članov, in si-

LISTEK

Minka Vilmanova.

Ah, če te je v nebo poklical Bog: Glej, vzkliko je telo v lepó zelenje, ko rožica krasi dehteči log.

Dne 29. julija t. l. smo izročili materi zemlji telo izmučene tovarišice Minke Vilmanove, a njena čista duša se je dvignila visoko, visoko v kraje, kjer ni zavisti, ne sovraštva...

Pokojnica je bila rojena 8. septembra 1887 na Savi pri Jesenicah — na divni Gorenjski. Tu je obiskovala 4. razrede ljudske šole, a na to peti razred ljudske šole in 1. ter 2. razred meščanske šole v samostanu v Škofji Loki. — Odločila se je za učiteljski stan, a ker ni imela upanja, da bi bila sprejeta na c. kr. učiteljsko v Ljubljani, je vstopila v Franca Jožefa višjo dekliško šolo v Ljubljani, kjer je dovršila vse tri letnike in tam je

tudi prebila »pedagoški tečaj« ter na to maturirala leta 1909. na ljubljanskem c. kr. učiteljski s prav dobrim uspehom.

Prva njena služba je bila v Srednji vasi v znožju sivga Triglava. Nadvse je bila tu zadovoljna, zakaj naš starosta, njen šef Rihteršič, ji je bil pravi oče in oklenila se ga je s pravo otroško ljubeznijo. Toda le prekratek je bil ta njen sen! Zakaj že meseca junija naslednjega leta je bila imenovana za suplentinjo na težavni enorazrednici pri Sv. Križu nad Jesenicami, kjer je službovala skoro tri leta — seveda kot suplentinja. Pokojnica, že prej rahlega zdravja, si je tu nakopala pravzaprav smrt. Njena vestnost, njena marljivost ji ni dala počitka, in vkljub svetu zdravniku je vztrajala na svojem težavnem poslu. V tretjem letu svojega tamkajšnjega službovanja, pri Sv. Križu namreč, se je koncem meseca oktobra zgrudila ob katedru, utrujena in izmučena do onemoglosti. Prestrašeni otroci so obvestili njeno dobro gospodinjko, znano Kopišarjevo mamo, ki jo je na to skoro prinesla domov. Posledica te utrujenosti

je bilo vnetje rebrne mreže, in ta bolezen jo je priklenila poldrugo leto na dom. Ozdravela in čutila se je tako krepko, da je njena duša zopet zahrepenela po otroški okolici, zakaj prepričana je bila, da ji veseli otroški obrazi in ukaželjne otroške duše pridobé popolno zdravje. Z veseljem je sprejela suplentinjo na vzorni šoli tovariša Ažmanca Josipa na Breznici, in njena edina želja je bila, postati tu definitivna — tako se ji je vse priljubilo. »Presrečna bi bila, če se mi izpolni ta želja,« je pisala večkrat domov. Toda ni našla milosti — in to jo je bolelo in ji tudi pospešilo razvoj njene bolezni. Na Breznici je službovala od Velike noči do konca šolskega leta. — Ob času splošne mobilizacije leta 1914. je sprejela suplentinjo na enorazrednici na Dobravi pri Kropi, ker je bil tovariš Josif poklican pod vojaško zastavo. Na Dobravi so jo kaj hitro vzljubili vsi, ki so le enkrat prišli v njeno bližino. In tudi ona se je vživela tako v to službovanje, da se je čutila vkljub svoji bolezni kakor preživljena

Toda zavratna bolezen na pljučih ji je prečrtala vse račune. Skleniti je morala pouk že 21. junija. Še tisti večer je prišla domov v trdni nadeji, da ji doma odleže in da se odpočije. In res je našla doma — večer počitek... Popoldne pred usodnim večerom je rekla svoji preskrbnici materi: »Saj se ne bojim smrti, pripravljena sem, a vendar bi neizrečeno rada še živela. Ako pa moram umreti, bi pa najrajša takoj.«

Pogreb, ki se je vršil dne 29. julija dopoldne ob 10. uri na Jesenicah, je pač dovolj jasno pokazal, kako priljubljena je bila pokojnica. Kakor malo ji je bila življenjska pot potresena s cvetjem, tako je bila njena zadnja pot skoro s cvetjem posuta. Soba, kjer je sanjala zadnji sen, je bila takorekoč izpremenjena v cvetičnjak — komaj, komaj si našel njen zadovoljni obraz iz opojno dišečih cvetk.

K zadnjemu spremstvu so prihitele učenke z Dobrave ter ji poklonile v znak hvaležnosti prekrasen venec — »svoji ljubljani učiteljici«. Tudi krajni šol. svet, na čelu mr. g. J. Bohinc z Dobrave, je

cer 7 nemških nacionalcev, 5 nemških krščanskih socialcev, 2 nemška socialna demokrata, 3 Poljake, 2 Jugoslovane, 11 Čehov, 2 Maľorusa in 1 Italijana. Umrlo jih je 22, med njimi slov. poslanca Mandić in Povše, eden, dr. Pollauf, je padel na bojišču, dva stao določila mandate, izgubili so mandate: češki poslanci Buřival, Choc, dr. Kramar, dr. Rašin, Netolický in Vojna, maľoruska poslanca Kurilovič in dr. Markov ter koroški slovenski poslanec Grafenauer. Obešen je bil italijanski poslanec dr. Battisti.

je brez osti in škode za češko in slovansko narodnost sploh. Zakaj ravno ta vojna je dokazala neovrženost dejstva, da je Avstrija militaristično, političsko in gospodarsko navezana na Slovane zaradi ogromne množice teh svojih pripadnikov. Svetovna vojna je dalje neovrženost dokazala, da se je vse slovansko prebivalstvo monarhiije istotako kot nemško izkazalo dinastiji in državi prijazno, kakor tudi — zapostavljajoč vse narodne spore za skupno državno misel — pripravljeno za vsako žrtve na krvi in imetju v interesu skupne domovine. Narodni interesi ostanejo tudi po vojni na obeh straneh, in ni nemožno, da se po vojni narodna nasprotstva in boji obnove. — Gre pa le zato, da ostane in da bo vse nadvladala skupna avstrijsko-dinastična državna misel.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Denarne zbirke na ljudski šoli pri Sv. Marjeti niže Ptuja 523 K 24 vin.; v »Tednu Rdečega križa« nabrano v Ledinah 290 K; na rojstni dan Njegovega Velikanstva so priredila po iniciativi šol. vodstva dekleta v Idriji cvetični dan za goriške begunce. Nabralo se je 223 K, ki so jih poslali Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani; nadučitelj Rostohar v Crkljah pri Kostanjevici 4 K; otroška predstava v Kamniku 153 K 44 vin.; šolski otroci v Metliki od prodaje zastavic na cesarjev rojstni dan 20 K; Tonica Kračmanova, učiteljica v St. Lenartu pri Laškem trgu 2 K; dvorazrednica v Tomišlju v »Tednu Rdečega križa« 254 K; v Kringi (Istra) nabrali 400 K; skupaj 1879 K 68 vin.

V zadnji številki izkazanih	177.287 K 43 v.
Danes izkazanih	1.879 » 68 »
Doslej nabranih	179.167 K 11 v.

IV. VOJNO POSOJILLO.

Šola pri Sv. Marjeti niže Ptuja 21.600 K; po posredovanju učiteljskega osebja v Tomišlju pri Ljubljani 17.000 K; šolski okoliš v Kringi (Istra) 4000 K; skupaj 42.600 K.

V zadnji številki izkazanih	2.317.038 K — v.
Danes izkazanih	42.600 » — »
Skupaj IV. voj. posojilo	2.359.638 K — v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd.	179.167 K 11 v.
III. vojno posojilo	278.748 » 69 »
IV. vojno posojilo	2.359.638 » — »
Srednje šole	29.704 » 58 »
Končna vsota	2.847.258 K 38 v.

Málo spominov.

Bilo je leta 1913. jeseni. Sešli smo se absolventje učiteljske v Ljubljani izza leta 1878., da praznujemo svojo 25-letnico. Godilo se je tačas tako, kot se sploh dogaja ob takih prilikah: reminiscence so se oživljale, doživki se razmotirali, nade v boljšo bodočnost so se obujale i. dr. Došli so vsi živi kolegi — dva sta že umrla — razen treh, izmed katerih je bil eden bolan, eden zadržan vsled bolezni v svoji obitelji, a eden, čeravno v Ljubljani bivajoč, ni došel med stare tovariše svoje, rajši se je — odpeljal na Gorenjsko. To nas je vse žalostilo ter smo ga

tozadevno ob razhodu primerno počastili z brzojavko. — Čemu to omenjam? Naj si vsakdo odgovori sam! — Habeat sibi!

Bilo je v Gorici ob sestanku naše »Zaveze«. Častno število slovenskih učiteljev in naših ljubih gostov je bilo tačas zbranih ob bistri, danes tako krvavi Sotci... Lepe so bile ure, ki smo jih tu prebili, še lepši pa so sponini na ta naš praznik! Še danes mi prijetno doné v ušesih mili zvoki slovenskih pesni ter so mi v spominu navdušeni govori ob slavnostnem obedu, zlasti pa onjevitve besede muzikalnega Čeha — Lacine... Ne zabini nikdar otožno-milega obraza med nami bivajočega skladatelja — tovariša H. Volariča, ki je menda že ta tačas čutil, da ga v goste vabi neizprosna Morana...

Pred par leti je praznovalo neko slovensko učiteljsko društvo svojo 25-letnico. Tega slavlja sem se udeležil tudi jaz. Ko v shajališču — bilo je v primerno odlični šolski sobi — pozdravim kolege, zazrem tudi tovariša, ki ga že par decenij nisem videl in s katerim sem prebil eno leto na učiteljskem. Spoznam ga koj. Pristopim k njemu, ga prijazno nagovorim in pozdravim. A mož se namuzne in dela, kot bi me ne poznal ter v zadregi nekaj mrmra. Meni je bilo to seve dovolj in vedel sem, pri čem sem... Kajpada, okrajni šolski nadzornik danes ne more biti kar tako vsakdo! —

Pozdravlja Vas

Slamoštev.

Izprijena mladina.

Odkar imamo vojno, moramo neprestano poslušati tudi modrovanja vsakorvrstnih moralistov o izprijenosti mladine. Vojna je dogodek, ki je gotovo katastrofalno vplival na vso moralo in morda pri odraslih še bolj, kakor pri mladini, zakaj odrasli vidijo razločno kričeče nesoglasje med moralnimi načeli in med dejanskimi življenjem, dočim mladina še nima dovolj razvitih umstvenih sil, da bi mogla spoznati to nesoglasje.

Posredno vpliva vojna seveda tudi na mladino. Vse življenske razmere so se premenile; očetje so večinoma v vojni, matere imajo dvojno delo in dvojne skrbi, vse živi drugače kakor je živelo v mirnih časih, otrok vidi in sliši stvari, ki jih prej ni videl in slišal — kako naj ostane to brez vpliva nanj, ko je resnično in izdatno nadzorovanje mladine popolnoma izključeno. Prestopki in zločini mladine so se med vojno brezdvomno pomnožili, a če so se bolj pomnožili kakor pri odraslih, je jako dvomljivo.

Kriminaliteta mladine je očitna nevarnost za bodočnost vsakega naroda. Nekaj mladine se je vedno izprijilo tudi v mirnih časih in se je bo izprijilo tudi še v bodoče. Absolutno se to ne bo dalo nikoli zabraniti, najmanj pa se bo to doseglo z dobrimi nauki in s kaznimi. Kazni vplivajo morda na druge, na prizadete pa malo ali nič.

Vzroki mladinske izprijenosti so dvojni: notranji in zunanji in morda umestno je v teh časih, ko se toliko pisari o pokvarjenosti, da se na kratko nanje ozremo.

Predvsem si je treba zapomniti, da sta psihična in fizična energija v nerazločljivi zvezi. Otroci, ki nima dosti tečne hrane, tudi nima dosti pravilnih moči v sebi, da bi se uprli izkušnjavam, in vsaka izkušnja ga premaga. Lakota je prvi povod za nepoštena dejanja, lakota zbudi

v otroku vse slabe instinkte, a ravno s hrano za otroke je pri nas v Avstriji slabo preskrbljeno. Unmrljivost dojenčkov je jako velika in dognana resnica je, da umrje skoro polovico dojenčkov za lakoto, pa tudi večji otroci nimajo skoro nikoli toliko tečne hrane, kolikor jo rabijo. Ali misli kdo, da se da lakota ugnati z lepimi nauki in s palico?

Tudi telesno negovanje igra pri vzgoji otrok veliko vlogo. Obleka na primer ni važna samo v zdravstvenem oziru, nego tudi v vzgojnem. Nobena stvar ne vpliva na dostojnost in samozavest mladine tako uničevalno, kakor slaba obleka. Slaba obleka je uniforma beraštva in propalosti; slabo oblečen otrok se čuti deklasiranega in je zaradi svoje obleke prisiljen, se izogibati boljše oblečenih otrok, kakor se boljše oblečeni krogi njega ogibajo. Taka ločitev vpliva usodepolno na vse življenje in sodi med najtežnejše vzroke, da se ljudje tako skrbno ločijo po stanovih in kastah.

Mladinske izprijenosti so seveda v veliki meri krivi tudi krogi, v katerih mladina živi. Če v družini ni lepega, pametnega življenja, če starši z besedo in z zgledom ne drže otrok na pravem potu, potem tudi otrok ne more postati dober. Predpogoj za boljšo rodovinsko življenje so pa stanovanja. Žal, da so stanovanja jako draga in ni nič nenavadnega, da prebiva po štiri ali pet oseb v eni sobi, dostikrat ne samo domači, nego tudi še tuji ljudje. Mala prenapolnjena stanovanja, ki največkrat niti snažna niso, sodijo med velike sovražnike zdravja, kulture in etike, v takih stanovanjih se najbolj razpase socialna beda, taka stanovanja so močvirja izprijenosti in kriminalitete.

Tudi vpliv ceste in okolice je lahko pogubonosan za otroke. V dotiko prihajajo s propalimi ljudmi, moškimi in ženskimi, slišijo in vidijo grde stvari in se jih navzamejo tem lagje, ker z bolj vzgojenimi in nadzorovanimi otroki sploh ne pridejo v stik. Dolgočasje, nastalo zaradi pomanjkanja knjig in igrac, razvedril in zabav, zavede otroke v igro. »Fucanje« je n. pr. ena najbolj razširjenih, skrajno slabo vplivajočih iger, zakaj ta igra zavede otroke, da poizkušajo na vsak način dobiti kaj drobiža. V drugih deželah imajo vse polno otroških zavetišč, grelnic, zavodov, kjer dobivajo ubožni otroci juho, igrace itd., a pri nas je vse to še v povojih.

Socialne razmere so torej največ krive, da se izprijdi razmeroma precej velik del mladine. Koliko je med to izprijeno mladino krivo to, da so starši alkoholiki, se pač ne da dognati. Priznava pa je, da so v blaznicah, v ječah največ ljudje, katerih starši so bili alkoholiki in priznava je dalje, da je duševna omejenost otrok, neumnost, dostikrat je izraz konstitucionalne bolezni, na primer skrofuloza, ki je zopet posledica nezadostne hrane in slabih stanovanj.

Sploh je alkoholizem staršev vedno usodepoln za otroke. Pijanci so navadno sirovi, ljubosumni in živinsko pohotni, da se ne obvladujejo niti pričo otrok; krvo-sramnost je navadna samo med alkoholiki.

Izboljšanje izprijenih otrok je nekaj skoro nemogočega. Človeška družba pa ima dolžnost poskrbeti, da se otroci sploh ne bodo izprijili. To se da doseči seveda samo s socialnimi reformami. Za otroke je treba poskrbeti, da bodo imeli zadosti tečne hrane in da bodo imeli pošteno obleko, staršem je treba preskrbeti primeren stanovanj. Na Pruskem imajo invaliditetni zakon, ki določa, da je ves prebitek teh zavodov porabljen za zgradbo cenih delavskih stanovanj, in šolski red

KADETJE IN KADETSKI ASPIRANTI V RUSKEM VOJNEM UJETNIŠTVU.

Avstrijska družba »Rdečega križa« javlja: Kakor uče izkušnje, kadetov in kadetskih aspirantov, ki so padli v rusko ujetništvo, zaradi pomanjkanja dokumentov v vojnem ujetništvu daljši čas ne priznavajo za častnike. Tako dobe pripadajoče jim alimentacije mnogokrat šele potem, ko se je ruski »Rdeči križ« informiral na Dunaju o njihovi šarži. — Svojem onih kadetov in kadetskih aspirantov, ki so v zadnjih bojih zapadli v rusko vojno ujetništvo, se tedaj priporoča, da se že sedaj obrnejo do nadomestnih četnih oddelkov onih polkov, ki jim pripadajo dotični vojni ujetniki, da jim uradno potrdijo njihovo šaržo. Kakor hitro potem zvedo za ujetniško taborišče, kjer je bil definitivno nastanjen zadevni kadet, oziroma kadetski aspirant, naj odpošlje uradno potrdilo kadra o šarži dotičnika. Skupni osrednji pozvedovalnici (Gemeinsames Zentralnachweisbureau, Auskunftsstelle für Kriegsgefangene, Abteilung B.) — Dunaj I., Fischhof 3., ki ga odpošlje ruskemu »Rdečemu križu«.

AD PERPETUAM MEMORIAM...

Dunajska »Information« piše v listu z dne 24. pret. mes.: »Nobenega dvoma ni na tem, da je dosedanj potek vojne nemštvo sploh in dosledno temu nemštvo v Avstriji bistveno pospešil. Ali nemštvo

prišel se še poslovit. — Na grobu se je v iskrenih besedah poslovil od drage pokojnice tov. Iv. Šega, poudarjajoč, da upa, da dobi tam v nebeških višavah ono plačilo, ki ga ji niso hoteli priznati na zemlji.

Lahka ti bodi zemljica!

—n—

Nekoliko bridkih resnic.

„Kogar bogovi čtre...“

Država je ob sedanji izredni draginji dovolila izdatne doklade vsem svojim uslužbencem. Prav tako! Tudi učitelji ljudskih šol so večidel dobili »druginjske doklade«. A razloček pri tem je le ta, da je zadnji državni birič bil deležen večje podpore, nego dostikrat že prileten, osivel — učitelj. In še te bore novce ni prejel naenkrat, marveč jih prejema v obrokih! Tako se torej ocenjuje delo učiteljevo. In kakšno je to delo, zlasti ob

sedanjosti?! O tem nam priča vsaka številka našega glasnika. »Učit. Tovariša«.

V mestu B. živi ljudskošolski učitelj s kopico otrok in že dolgo bolno ženo. Poslednja seveda rabi posebno hrano dan na dan, kar danes ni karsibodi. A česa mož ne žrtvuje za drago mu družico! Pa glej! Oholi mesar, pri katerem ta učitelj že leta odjemlje v svoje potrebe mesnino ter jo mesečno tudi redno plačuje, mu nedavno odpove nadaljne dajanje mesa, češ, da učitelju danes ne more več dati dalje blaga na upanje, ampak le proti takojšnjemu plačilu. In leta mož si je ob vojni že naredil stotisoče! — Krasna slika socialnega ugleda našega stana, kaj ne? —

Nedavno sem naletel v letniku 1903. »Ljubljanskega Zvona« v Jos. Dolinarja povesti »Trenutki iz učiteljskega življenja« na pasus, kjer se učitelj Zamuda svojemu kolegi Idolinu, ko ga ta vpraša, zakaj ni dal nobenega svojih otrok v šolo, t. j. študirat, dobesedno odreže takole: »Poizkusil sem, toda ni šlo. Prijatelj,

mi nismo za to. Naposled sem si pa mislil: Saj drugega bi ne bil nikoli, kvečjemu, ako bi zmozel toliko, da bi postal učitelj. In kaj bi bil potem? Ali ne stradam že dovolj jaz, čemu naj bi še moji sinovi? A pošteno delo se dobi povsod poštenje plačilo nego pri učiteljstvu, bodisi pa makar pri konjedercih«. — Ali bi J. Dolinar pisal danes — drugače? —

V pisarnici sem. Pri meni je kolega, s katerim živahno kramljava glede težkoč aprovizacije dandanes. Kar nekdo potrka. Vstopi potnik — Žid. Že sem ga hotel kar odsloviti, ko pokaže ščitast papir z raznimi narisanimi — podplat. S tovarišem se spogledava, češ, težko je dobiti danes podplatev. Vprašava, kako in kaj je z robo. Razloži nama. A koncem koncev zveva, da gre za podplate iz — papirja. Seve je bil našega razgovora zdajci konec. A Žid namizika in pravi: Aber noch größere Herren bestellen sich diese Waare. Sie als Lehrer können sich heute eh' nichts Besseres leisten! Tableaux! —

Tako je z nami!... Ali naj nas bo sram takih pojavov? Kaj še! Oni naj se sramujejo, ki nam režejo kruh. —

Klanja se Vam

stari

Slamoštev*.

Pevski zbor praških učiteljev.

Zorko Prelovec (Praga.)

Marsikomu je še dobro v spominu koncert, ki so ga pred leti v Ljubljani priredili moravski učitelji-pevci. Dolgo potem se v naših glasbenih krogih ni govorilo in debatiralo o ničem drugem kot o občudovanju visoke umetniške stopnje, ki jo je dosegel pevski zbor moravskih učiteljev z energijo, samozavestjo in trdnostjo.

Pod tem pseudonimom sem se zglašal že pred več nego tridesetimi leti v tem listu ter hočem to časih odslej tudi storiti, ako Vam bo sploh všeč. (Op. ured.: Prosimo!)